

RURALIA

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI
2 • 2014

PSYKOLOGISTA OMISTAJUUTTA ETSIMÄSSÄ s. 10

Pääkirjoitus

Sosiaalinen media tuo uusia ulottuvuuksia tutkimustyöhön

"Tajusin, että se, mistä lukijat ovat kiinnostuneet, voisi kiinnostaa myös rahoittajia."

Näin tiivistää (HS 16.10.14) tutkimuksensa syntyidean Suomen Akatemian tutkijatohtori, Helsingin yliopiston liikuntafysiologian dosentti Juha Hulmi. Hän on tullut tunnetuksi lihastohtori-blogista, jolla on noin 100 000 seuraajaa. Keskustelut sosiaalisessa mediasa johdattivat tutkijan kysymään, mikä olisi mahdollisimman tärkeä kysymys, johon ihmiset tarvitsevat vastauksen ja jota itse haluaisi tutkia. Ihmisiä kiinnosti, miten lihakset suojelevat kehoa vakavissa sairauksissa. Tämän ajatuksen ympärille Hulmi muotoili menestyneen tutkimushankkeen.

Tutkijan yhteydet tiedon käyttäjiin eivät siis vieneet harhateille vaan päinvastoin uusille kiinnostaville poluille. Akateeminen laadunvarmistus toimi, kova kilpailu ja kansainvälinen vertaisarviointi pitivät riman korkealla. Hyvän tutkimuksen arvokkain lähtökohta onkin luovasti asetettu tutkimuskysymys.

Yleisemmin esimerkki kertoo siitä, miten tutkija voi sosiaalisen median mahdollisuuksia

hyödyntäen rakentaa elävän yhteyden tiedon käyttäjiin ja kansalaisiin. Se vaatii rohkeutta, persoonan peliin laittamista, eräänlaista yrittäjyyttä siis. Tutkija asettaa tietämyksensä avoimille tiedon markkinoille, niin asiantuntijoiden kuin harrastajien arvioitavaksi. Sosiaalisen median keskusteluympäristöstä voi näin kehittyä tila, jossa tapahtuu oppimista, muotoutuu sekä hyviä kysymyksiä että mahdollisia ratkaisuja.

Kehittynyt media- ja tietoteknologia avaa visionäärisiä mahdollisuuksia tutkimukselle. Innostus kiinnostavan asian ympärillä voi rakentua tutkimukselliseksi oppimispeliksi, jossa ihmiset näkevät siirtonsa sekä niiden vaikutukset kokonaisuuteen. Oppimisperusteissa voidaan hyödyntää avointa dataa. Tutkija on metodologinen avainpelaaja. Hän moderoi ongelmanratkaisuprosessia, kuratoi sisältöjä ja tukee kiinnostavia juonenkehittäjiä.

Pelillisten elementtien tuomisesta tutkimustyön osaksi on maailmalla jo kokemusta. Ihmisiä voidaan pelillisten sovellusten kautta motivoida ja osallistaa laajasti mukaan teollisiin oppimisprosesseihin. Kymmenet

tuhannet ihmiset voivat tulevaisuudessa tuoda organisoidusti oman luovan älyllisen panoksensa tutkijoiden kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön.

Ruralia-instituutti on vuoden 2015 alusta erillisenä laitoksena osa maatalous-metsätieteellistä tiedekuntaa. Uudistuksen myötä tehtiin lisäarvolupaus niin tiedekunnan kuin Ruralian suuntaan: sekä tutkimukselle että opetukselle rakentuu uusi sovellus yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen. Tuloksena odotetaan kilpailukykyisempiä tutkimusideoita ja vaikuttavampia hankkeita.

Nähdäkseni suomalaisen yliopistolaitoksen uudistumisen ydinkysymykset liittyvät tiedon ja tutkimuksen yhteiskunnallisten vuorovaikutussovellusten kehittelyyn. Luovuus syntyy rajapinnalla, ja juuri siihen Ruralia-instituutti on aikoinaan synnytetty ja siinä jatkossakin toimimme.

Torsti Hygryläinen,
Ruralia-instituutin varajohtaja

Tässä lehdessä:

**Kotiseutu-
tutkimukselle
kv-näkyvyyttä**

**Kossulla
huomattavat
vaikutukset**

Pääkirjoitus: Sosiaalinen media tuo uusia ulottuvuuksia tutkimustyöhön	2
Lämpimästi tervetuloa maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan	3
Lähiuokkaa suosivat kuluttajat korostavat sosiaalisia arvoja ja ympäristöarvoja	4
Miksi luomuruoka saattaa olla terveellisempää?	5
Hanketyöllä edistetään maakunnallisen luomuketjun toimintaa	6
Tutkimustiedon jalostaminen avainasemassa INKA-ohjelmassa	7
Kansainvälinen osallistuminen on tutkijoille tärkeää – Ruralian kotiseutututkimuksien tulokset leviävät maailmalle	8
Kylätoiminta monipuolisinta ydinmaaseudulla ja Pohjanmaalla	9
Psykologista omistajuutta on hankala hallita	10
Metsästäjien vaikutusmahdollisuudet lisäävät psykologisen omistajuuden tunnetta	11
Ruralia-instituutti yhdistyy maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan	12
Osuuskuntalakia Helsinki Summer Schoolissa	13
Visiting Scholar	14
Ruralia Visiting Scholar Programme offers an opportunity	15
Säädösten sekamelska jarruttaa luonnon-tuotealan yrittäjien innovaatioita elintarvikkeissa	16
Tiede, yritys-elämä ja kuluttajat kohtaavat ruokaverstaalla	17
Altian Koskenkorvan tehtaalla huomattavat talous- ja työllisyysvaikutukset	18
Luomupäivät komiasti Seinäjoella marraskuussa	19
Opetusohjelma muuttuu opintotarjottimeksi	19
Vastuullinen ruokaketju – koulutusohjelma opettajille	19

Lämpimästi tervetuloa maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan

Toivotan Ruralia-instituutin henkilökunnan lämpimästi tervetulleeksi maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan sen erilliseksi laitokseksi. Tiedekuntahan koostuu neljästä alansa tutkimuksesta ja opetuksesta vastaavasta ainelaitoksesta, joita Ruralia-instituutin tutkimus, opetus ja niiden yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistäminen erinomaisesti täydentävät. Yhteisiä hankkeita on jo käynnissä useita ja ne luovat hyvän pohjan yhteistyön kehittämiseksi ja uusien hankkeiden luomiseksi. Tiedekunnan tutkimus tulee jatkossa kattamaan entistä perusteellisemmin ja laajemmin sen ydinalueet, elintarvike-, maatalous-, metsä- ja ympäristötieteet sekä niihin liittyvät taloustieteet kuin myös koko ketjun perustutkimuksesta soveltavaan tutkimukseen ja tutkimustiedon hyödyntämiseen.

Niin tiedekunnalla kuin Ruralia-instituutillakin on omat toimivat verkostot ja runsaasti sekä kansallista että kansainvälistä yhteistyötä eri tiedekuntien, yliopistojen, tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän kanssa. Näiden ylläpitäminen ja kehittäminen on tiedekunnalle jatkossakin ensiarvoisen tärkeää. Verkostojen ja tutkimusyhteistyön monipuolinen hyödyntäminen luo uusia mahdollisuuksia kaikille tiedekunnan yksiköille.

Tervetuloa mukaan kehittämään tiedekuntaa, tehdään siitä yhdessä entistä laadukkaampi, kansainvälisempi ja tunnetumpi yksikkö, joka vastaa myös yhteiskunnan asettamiin haasteisiin.

Marketta Sipi
Maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan dekaani

RURALIA 2 | 2014

Ruralia on Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin lehti, joka ilmestyy kaksi kertaa vuodessa.

Julkaisija
Helsingin yliopisto
Ruralia-instituutti

www.helsinki.fi/ruralia
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Päätoimittaja
Sami Kurki

Toimitusneuvosto
Sami Kurki
Pasi Komulainen
Sirpa Piskonen
Rauno Terho
Heli Peltola
Jaana Huhtala

ISSN
1796-4857 (Painettu)
1796-4865 (Verkkojulkaisu)

Tilausasiat
ruralia-tiedotus@helsinki.fi

Graafinen ilme
Mainoscraft Oy ja
Jaana Huhtala

Taitto
Jaana Huhtala

Painopaikka
I-print Oy, Seinäjoki

Kannen kuva
Antero Teittinen

Teksti **Oona Kasslin ja Sirpa Piskonen** |
Kuvat **Sirpa Piskonen**

Suomalaiset suhtautuvat yleisesti positiivisesti lähiruokaan, mutta lähiruokaa säännöllisesti ostavat poikkeavat arvoiltaan ja asenteiltaan muista kuluttajista. Nämä lähiruokaan sitoutuneet kuluttajat ovat huomattavasti avoimempia muutokselle ja heille ovat tärkeitä erilaiset ruokaan liittyvät sosiaaliset arvot ja ympäristöarvot.

Tutkimuksen tekivät VTK Oona Kasslin (vas.) ja VTM Annukka Valkeapää.

Lähiruokaa suosivat kuluttajat korostavat sosiaalisia arvoja ja ympäristöarvoja

Ruralia-instituutin Lähiruoka arkipäivän valinnaksi, LÄHIVALINTA -hankkeessa tehdyssä tutkimuksessa selvitettiin suomalaisten lähiruokaa koskevia arvoja ja asenteita. Tavoitteena oli tuottaa ruoka-alan toimijoille tietoa hyödynnettäväksi lähiruokaa koskevassa viestinnässä ja lähiruoan kysynnän edistämiseksi. Tutkimus koostui kyselylomakkeesta ja haastatteluaineistosta. Kuluttajien arvojen selvittämiseen käytettiin Schwartzin arvomallia.

Kaikki tutkimuksen haastatteluosi-oon osallistuneet kuluttajat asennoituivat lähiruokaan positiivisesti. Lähiruoka esiintyi heidän puheessaan kolmella tavalla: tietynlaisena tuotantoprosessina, jakeluketjuna ja tuotteena. Lähiruoan tuotantoprosessiin yhdistettiin muun muassa sen turvallisuus, puhtaus, ekologisuus ja pieni yksikkökoko. Lähiruoan jakeluketjua pidettiin läpinäkyvänä, reiluna ja ympäristöystävällisenä. Lähiruoka tuotteena edusti kuluttajille muun muassa ruoan turvallisuutta, puhtautta, myrkyttömyyttä, tuoreutta, reiluutta ja aitoutta.

Kyselytutkimuksessa tutkittiin kolmea kuluttajaryhmää: lähiruokaan sitoutuneet

kuluttajat, lähiruosta kiinnostuneet sekä kuluttajat, jotka eivät ole kiinnostuneita lähiruosta. Kaikki edellä mainitut kuluttajaryhmät arvostivat ruokavalintoja tehdessään eniten ruoan laatua. Sitoutuneet ja kiinnostuneet kuluttajat kiinnittivät lisäksi erityisestä huomiota siihen, miten heidän valintansa vaikuttavat ympäristöön, sosiaaliin (esimerkiksi

työllisyys) ja tuotantoketjuun liittyviin tekijöihin. Ei-kiinnostuneet puolestaan korostivat ruoan hintaa ja sen hankkimisen helppoutta. Tutkimus vahvisti myös aikaisemmissa tutkimuksissa esille tullutta näkemystä siitä, että sosioekonomiset taustatekijät selittävät osaltaan lähiruoan käyttöä ja kiinnostusta lähiruokaan: lähiruokaan sitoutuneet ja siitä kiinnostuneet kuluttajat edustivat keskimäärin korkeampaa sosioekonomista taustaa kuin ei-kiinnostuneet.

Lähiruokaan sitoutuneiden kuluttajien muutosvalmiusarvot todennäköisesti saavat heidät käyttämään vaihtoehtoisia ruoan hankintatapoja, kuten ostamaan lähiruokaa suoraan viljelijältä, lähiruokakaupasta tai ruokapiiristä. Tutkimuksen mukaan yli 60 prosenttia heistä ostaisi ruoan mieluiten muualta kuin tavallisesta ruokakaupasta. Kaikista kuluttajista kuitenkin suurin osa ostaisi lähiruoan mieluiten tavallisesta ruokakaupasta eikä ole valmis näkemään ylimääraista vaivaa sen hankkimiseksi.

Raportti ilmestyy marraskuun lopulla ja löytyy osoitteesta: www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/julkaisut.htm

Teksti **Raija Tahvonen ja Heli Peltola** | Kuva **Paula Myöhänen**

Miksi luomuruoka saattaa olla terveellisempää?

Luomuruoassa on jopa 60 prosenttia enemmän monia tärkeitä antioksidantteja kuin tavanomaisesti tuotetussa ruoassa. Tulokset käyvät ilmi Newcastle'n yliopiston johtamasta kansainvälisestä tutkimuksesta, joka julkaistiin British Journal of Nutrition -lehdessä heinäkuussa 2014.

Tutkimusta johtanut Newcastle'n yliopiston ekologisen maatalouden professori **Carlo Leifert** muistuttaa, että valitsemalla luomutuotettua ruokaa saa enemmän ravitsemuksellisesti edullisia antioksidantteja ja altistuu pienemmälle määrälle myrkyllisiä raskasmetalleja. Esimerkiksi runsas antioksidanttien saanti on lukuisissa tutkimuksissa yhdistetty pienempään kroonisten sairauksien kuten sydän ja verisuonisairauksien sekä tiettyjen syöpien riskiin.

Tutkimuksessa löytyi myös muita eroja luomuruoan hyväksi. Luomuruoassa toksisten raskasmetallien kuten kadmiumin pitoisuudet olivat keskimäärin 48 prosenttia pienempiä tavanomaiseen ruokaan verrattuna. Terveydelle mahdollisesti haitallisia aineita, kuten nitriittiä ja torjunta-ainejäämiä luomutuotteet sisälsivät tavanomaisesti tuotettua ruokaa vähemmän. Erot luomuruoan ja tavanomaisesti tuotetun ruoan koostumuksen välillä ovat merkitseviä.

Mikä tutkimuksesta tekee niin merkittävän? Terveellisyys ja turvallisuus ovat keskeisiä luomuruoan markkinointiargumentteja, mutta tieteellistä näyttöä niiden paikkansa pitävyydestä on tähän mennessä vähän ja tulokset ovat osittain ristiriitaisia. Tuore tutkimus pohjautuu systemaattiseen kirjallisuushakuun ja meta-analyysiin. Se on laajin koskaan aiheesta toteutettu analyysi, joka kattoi 343 vertaisarvioitua tutkimusartikkelia.

- Erona aiempiin vastaaviin tutkimuksiin on, että tutkimusryhmällä oli käytettävissä huomattavasti enemmän tietoaaineistoa kuin esimerkiksi viisi vuotta sitten, selittää professori Carlo Leifert.

- Olemme nyt kiistatta osoittaneet, että tavanomaisten ja luomutuotteiden välillä on koostumuseroja, hän muistuttaa.

Seuraavaksi tulisikin Leifertin mielestä selvittää luomuruokavalioon siirtymisen mahdolliset terveysvaikutukset.

Suomesta tutkimusryhmään kuului Luomuinstituutin asiantuntijaverkoston professori **Raija Tahvonen** MTT:sta. Myös hän kaipaa laajempaa tutkimusta luomuruoan mahdollisista terveyseduista.

- Olisi mielenkiintoista verrata tavanomaisista tuotteista koostetun, ravitsemussuositusten mukaisen ruokavalion vaikutuksia vastaavan, luomutuotteista koostetun ruokavalion vaikutuksiin. Tutkimusten tulisi olla pitkäkestoisia, koska koko elinajan ruokavalio

vaikuttaa esimerkiksi elintapaisairauksien riskiin ja sairastumisikään, Tahvonen toteaa.

Tutkimuksesta verkossa: <http://research.ncl.ac.uk/nefg/QOF>

Lähde: Higher antioxidant concentrations and less cadmium and pesticide residues in organically-grown crops: a systematic literature review and meta-analyses." Baranski, M. **et al.** British Journal of Nutrition, July 15th 2015.

Tutkimuksessa selvitettiin luomusadon ja luomuelintarvikkeiden antioksidantti-, fenoli- ja polyfenolimääriä sekä nitriitti-, ja kadmiumpitoisuuksia verrattuna tavanomaisesti tuotettuihin vastaaviin tuotteisiin.

Teksti **Pirjo Siiskonen**

Hanketyöllä edistetään maakunnallisen luomuketjun toimintaa

Etelä-Savossa on käynnissä Luomuinstituutin vakiinnuttaminen -hanke, jonka yksi osatehtävä on maakunnallisen luomuliha- ja luomukasvisketjun toiminnan kehittäminen. Ajatus on, että maakunnassa olisi mahdollista syödä omalla alueella tuotettua luomunaudanlihaa ja luomukasviksia. Tavoitteemme on lähiluumuruoka.

Käyttäjäryhmiksi hankkeessa määriteltiin kotitaloudet, ravintolat ja kunnalliset ruokapalvelut. Hankkeessa mukana olevia tuoteryhmiä ovat luomunaudanliha ja luomukaalit. Muutakin tuoteryhmiä on mukana, mutta lyhyiden jakeluketjujen kokeilut on tehty luomunaudanlihalla sekä luomukerä- ja luomuparsakaalilla. Kotitalouksien on ollut mahdollista ostaa kokeilussa olevaa kaalia mikkeliäisestä kivijalkakauppa Tuorepuodista ja naudanlihaa sekä keräkaalia koeviikonloppuna 10.-11. 10.2014 Savonlinnan K-marketista. Ravintoloita kokeilussa edustaa Anttolanhovi ja kunnallisia ruokalapalveluita Juvan kunnan ruokapalvelut.

Kokeilua seurataan tutkimuksella, jossa tuottajien, käyttäjien ja prosessin eri osapuolten näkemykset kirjataan ja analysoidaan. Kiinnostavia tutkimuskysymyksiä ovat muun muassa tuotteen hinnan muodostuminen tuottajan, kaupan ja käyttäjän näkökulmasta, ketjun toimintatavat ja kaikkien osapuolten kokemukset vaihtoehtoisesta jakelutavasta. Hanke on kaksivuotinen ja päättyy vuoden 2014 lopussa, jolloin voimme kertoa kokeilun tuloksista.

Kirjoittaja Pirjo Siiskonen on Luomuinstituutin johtaja, hankkeen vastuullinen tutkija.

Yrittäjäpariskunta Elina ja Antti Vauhkonen.

KALLIOLAN LUOMU

- Haukivuorella
- luomussa vuodesta 1998 alkaen
- yrittäjät Elina ja Antti Vauhkonen, tilalla tehtiin kesällä 2014 sukupolvenvaihdos
- keskittynyt luomukaaleihin: keräkaali, parsakaali ja lehtikaali
- tuotteet toimitetaan suurimmaksi osaksi vähittäiskauppaan sekä hapankaalin raaka-aineeksi ja pienempiä eriä ravintoloiden ja keittiöiden käyttöön

Yritykset mukaan hankesuunnitteluun

Teksti **Sirpa Piskonen** | Kuva **Harri Hakala**

Luomuinstituutin vakiinnuttaminen -hankkeen kokeilussa mukana olevat kaalit tuotettiin Kalliolan luomutilalla. Yrittäjäpariskunta **Elina ja Antti Vauhkonen** kertovat, että hankkeen myötä olemassa olevat käytännöt ja eri toimijat Etelä-Savossa ovat tulleet paremmin tutuiksi, vaikka uusia jakelukanavia ei ole kehitettykään.

- Yhteistyö kivijalkakauppa Tuorepuodin kanssa on ollut sujuvaa. Meillä on sinne yksi toimituspäivä viikossa. Olemme tehneet myös yhteistä markkinointia muun muassa kampanjan merkeissä ja olleet esillä toritapahtumassa. Kauppiaiden kanssa asioiminen ja yhdessä ideoiminen on helppoa. Uusien asiakkaiden tavoittamisessa on vielä kehitettävää.

Kalliolan luomun yrittäjät olivat myös innolla mukana market-kokeilussa Savonlinnassa.

- Saimme esitellä viljelytoimintaamme suoraan asiakkaille ja maistattaa kaalia. Valmistelussa oma aktiivisuus on ollut tärkeää niin kauppiaseen kuin hankkeen vastuushenkilöidenkin suuntaan. Maistatuksen valmistelussa saimme käyttää Ruralia-instituutin tuotekehityskeittiötä, mistä oli meille suuri apu, Elina Vauhkonen kertoo.

Kalliolan luomussa pidetään tärkeänä sitä, että yritykset ovat mukana maakunnan hankkeiden suunnitteluvaiheessa. Näin hankkeisiin saadaan helpommin linkki käytäntöön ja yritykset ovat sitoutuneempia toimintaan.

- Julkisten keittiöiden käyttämät raaka-ainemäärät ovat merkittäviä ja kotimaisen luomuraaka-aineen käytön lisääminen keittiöissä edistää aluetaloutta maakunnassamme. Tässä voisi olla yksi teema hyödynnettäväksi myös tulevissa luomuhankkeissa, Elina ja Antti Vauhkonen toivovat.

Teksti ja kuva **Pasi Komulainen**

Inka-ohjelmalla on globaalit haasteet mutta paikalliset toimijat. Seinäjoella Green Creative Garden -ohjelmaa vetää Pauliina Hautamäki Frami Oy:stä. Timo Suutari (vas.) ja Sami Kurki Ruralia-instituutista haluavat tuoda tutkimuksellisen näkökulman ohjelmaan.

Tutkimustiedon jalostaminen avainasemassa INKA-ohjelmassa

INKA-ohjelma tavoittelee tutkimuksen tiivistä hyödyntämistä osana kestävien ja tehokaiden ratkaisujen synnyttämistä. Ohjelmapäällikkö **Pauliina Hautamäen** mielestä tutkijat ovatkin eräänlaisia elinkeinoelämän visionäärejä.

- Tutkimuksen rooli INKAssa on näkemykseni mukaan se, että tutkimus on soveltavaa, yrityselämän kanssa verkotunutta ja että kehitysalustoilla päästään pilotoimaan tutkimustietoa ja synnyttämään uutta liiketoimintaa. GCG ei ole yksinomaan Seinäjoen juttu, vaan mukaan haetaan sekä tutkimusta että yrityksiä valtakunnallisesti, Hautamäki muistuttaa.

Hautamäki puhuu kehitysalustoista, joiden ympärille INKA-toiminta muodostuu. Kehitysalustoja voivat olla Seinäjoen kaupunkiseudulla esimerkiksi asemaseutu, investoivat koulut ja päiväkodit, uudet asuinalueet tai henkilöstöruokalat. Alustat ovat hyviä välineitä elinkeinoelämän, yliopistojen, jul-

kisen sektorin ja aitojen käyttäjien väliseen vuorovaikutukseen. Myös yliopiston puolelta korostetaan kehitysalustoja.

- Alustat tulevat olemaan erittäin tärkeitä koko INKA-työssä. Kun ne saadaan konseptoitua, niin se tulee muuttamaan merkittävästi työskentelyä ohjelman parissa, sanoo Ruralia-instituutin johtaja **Sami Kurki**.

”Ajattele globaalisti, toimi paikallisesti ja globaalisti”

Konkreettisten kehitysalustojen lisäksi keskustelussa nousee esiin rohkeus: pitää puskea myös aloille, jotka eivät ole entuudestaan niin tuttuja. Projektipäällikkö **Timo Suutari** patistaakin katsomaan asioita laajemmin.

- Muuten on uhkana, että olemme liian paikallisia. Seinäjoen kaupunkiseudun haasteilla ja kehitysalustoilla pitää olla yleisempää kiinnostavuutta ja yleistettävyyttä. Tämä myös motivoi tutkijoita osallistumaan niiden toimintaan, Suutari sanoo.

Hyrrä keskittyy ruokaratkaisuihin

Ruralia-instituutti toteuttaa ”Helsingin yliopiston osaamis- ja verkostopääoman hyödyntäminen kestävien ruokaratkaisujen kehittämisessä” -hanketta (Hyrrä). Hankkeessa on haastateltu 25 Helsingin yliopiston tutkimusryhmän johtajaa ja pyydetty heitä arvioimaan ruokajärjestelmäteemaa tutkimustyönsä näkökulmasta. Sami Kurjen ja Timo Suutarin lisäksi Hyrrän toteuttamiseen osallistuvat projektipäälliköt Leena Viitaharju ja Aapo Jumppanen Ruralia-instituutista. Hankkeen rahoittajia ovat Euroopan aluekehitysrahasto ja Etelä-Pohjanmaan liitto. Hyrrän tuloksista järjestetään seminaari Seinäjoella tammikuussa 2015.

Seinäjoen kaupunkiseutu on mukana valtakunnallisessa Innovatiiviset kaupunkiseudut (INKA) -ohjelmassa, jonka tavoitteena on luoda uutta korkean osaamisen liiketoimintaa ja yrityksiä. Seinäjoella toteutetaan osana biotaloustemaa Green Creative Garden -ohjelmaa (GCG), jolla tavoitellaan ruokajärjestelmien kestäviä ja tehokkaita ratkaisuja. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti osallistuu ohjelman toteutukseen tarkastelemalla tutkimustiedon sovellettavuutta ja Helsingin yliopiston roolia ruokajärjestelmien kehittämisessä. GCG:n ohjelmapäällikkö Pauliina Hautamäki Frami Oy:stä sekä johtaja Sami Kurki ja projektipäällikkö Timo Suutari Ruralia-instituutista istuivat saman pöydän ääreen keskustelemaan ohjelmaan liittyvistä odotuksista ja tarpeista.

Suutari on mukana hankkeessa, jossa on haastateltu Helsingin yliopiston tutkijoita INKA:aan liittyvän ruokajärjestelmäteeman ympärillä. Tutkijoilta on muun muassa tiedusteltu, miten he arvioivat teemaa oman työnsä näkökulmasta.

Ruokajärjestelmäteema on yliopistotutkijoiden mielestä kiinnostava, ja esimerkiksi kuluttajanäkökulman nostaminen esiin on saanut kiitosta.

- Yliopiston rooli tässä ohjelmassa on tuottaa tieteellistä tietoa ratkaisujen tueksi, mutta myös nostaa asioita yhteiskunnalliseen keskusteluun, Suutari muistuttaa.

Tiedon jatkojalostus ensisijaista

Kurki nostaa pöydälle yliopistollisen lisäarvon. Hänestä tutkimustoiminnassa pitää ymmärtää tiedon jatkojalostamisen rooli.

- Se on yhä kesken, koska koko tiedon arvoketjua ei aina ymmärretä. Kun tämä saadaan kuntoon, niin pääsemme kaikessa tekemisessä lähemmäs huippua ja yhteiskuntaa, Kurki toteaa.

Hautamäki on hyvillään, että yliopiston puolella tiedostetaan vahvasti, mitä heiltä halutaan INKA-ohjelmaan.

- Ohjelman toimenpiteillä pitää olla edellytyksiä kaupallistettavaksi liiketoiminnaksi, ja uskon vankasti, että tutkimus tukee tätä tavoitetta, Hautamäki sanoo.

Kuortaneen maisemia pidettiin eksoottisena Brasiliassa.

Kansainvälinen osallistuminen on tutkijoille tärkeää

Ruralian kotiseutututkimuksien tulokset leviävät maailmalle

Teksti Sulevi Riukulehto | Kuva Markku Honkola

Kokemuksellista kotiseututeoriaa, sen menetelmiä ja tuloksia esitellään ahkerasti koti- ja ulkomaisissa tutkijatapaamisissa. Yhteensä konferenssiesitelmiä on pidetty jo toistakymmentä. Uutta kotiseutututkimusta on esitelty viimeksi vuoden 2014 aikana kansatieteilijöille Turussa, aluetieteilijöiden yhteisölle Brasilian Fortalezassa sekä maaseutututkijoille Pieksämäellä ja Norjan Trondheimissa.

On tärkeää, että tutkimuksellemme saadaan myös kansainvälistä näkyvyyttä. Se tuo meidän kysymyksenasettelumme ja tuloksemme kansainvälisen tiedeyhteisön tietoon ja toisin päin. Vähintään yhtä suuri merkitys on sillä, että tutkijat oppivat tuntemaan toisiaan. Se avaa ovet yhteishankkeille.

Olin koollekutsujana aluehistorian työryhmätapaamisessa, joka toteutettiin aluetieteilijöiden 3. maailmankongressissa 27.–30.4.2014 Brasilian Fortalezassa. Työryhmän otsikkona oli Regional History – Between Time and Space, ja se jatkoi Euroopan kongressissa Tampereella viime vuonna aloitettua työskentelyä.

Oma esitelmäni ”Historical Consciousness and the Idea of Home” perustui Noki-

ottaa kotomaa -hankkeessa Kuortaneella toteutetun tutkimuksemme tuloksiin. Se oli Brasiliassa todellista eksotiikkaa. Muut istunnon aiheet olivat eteläiseltä pallonpuoliskolta: Brasilian Mato Grossosta, Etelä-Afrikan Bakersdalesta ja Aucklandin alueelta Uudesta-Seelannista.

Kansainvälinen tutkijayhteistyö on tärkeää, mutta usein myös uuvuttavaa: Brasilian konferenssin kulkuyhteydet olivat poikkeuksellisen hankalat, vaikka mitään erityisiä ongelmia en kohdannut. Menomatka kahdella vaihtoyhteydellä kotiovelta hotelliin kesti noin 32 tuntia. Paluumatka sujui sutjakkaammin: vain 25 tuntia. Kokolailla puolet matkan kokonaisajasta kului siis matkustamiseen. Fortalezan hiekkaranta jäi kokematta, mutta silti matka kannatti: työstän kahden työryhmätapaamisen tuloksia parhaillaan kirjaksi, joka ilmestyy suunnitelmien mukaan ensi vuonna.

Ruralia-instituutin kotiseutututkimusten sarja jatkuu

Kokemuksellisen kotiseututeorian rakentaminen ja siihen liittyvien hankkeiden tutkimuslinja käynnistyi muutama vuosi sitten

aluehistorian tutkimusjohtaja **Sulevi Riukulehdon** johdolla Seinäjoella. Ensimmäiseksi katse suunnattiin maakuntakeskuksen läheiselle maaseudulle. Kerättiin laaja etnografinen nykynurmolaisten kotiseutuaineisto, jonka pohjalta on jo julkaistu kaksi kirjaa sekä kaksi tieteellistä ja kolme yleistajuista artikkelia, mutta nurmolaisaineistoon perustuvaa tutkimusta tullaan tekemään vielä pitkään.

Seuraavaksi luupin alle otettiin kuntaa pienempi alue: Kuortaneenjärven lähiympäristö. Tuokin projekti on jo tuottanut kaksi kirjamuotoista julkaisua, jotka ovat vapaasti ladattavissa Ruralia-instituutin nettisivuilta. Parhaillaan julkaisuaan odottavat kuortanealaisten venäläissuhdetta käsittelevä artikkeli Siirtolaisinstituutin julkaisusarjassa sekä kuntaliitoksen vaikutusta kotiseutukuvaan ruotiva artikkeli Suomalaisen kirjallisuuden seurassa.

Tutkimusten kolmantena lenkkinä on juuri ilmestymässä Järviseudun asumiskeskustelujen dokumentointi ja tulkinta: *Asumnosta kodiksi. Kotoisuus kolmannen iän asumiskokemuksissa*.

Teksti Vesa Rouhiainen Kuva | Koikkalan kyläyhdistys ry/Johanna Purhonen

Kylätoiminta monipuolisinta ydinmaaseudulla ja Pohjanmaalla

Millaisia muotoja kylätoiminta saa eri puolilla Suomea? Tai miten kylätoiminta ydinmaaseudulla poikkeaa vaikka harvaan asutun maaseudun kylätoiminnasta? Näiden näkökulmien analysoinnin tarve nousi esiin valtakunnallisen ”Kylätoiminnan tila 2010”-hankkeen tulosten raportoinnin yhteydessä. Tässä Ruralia-instituutin hankkeessa kerättiin laaja postikyselyaineisto: Kyselyyn vastasi 1 086 kylätoimikuntaa tai vastaavia tehtäviä suorittavaa yhteisöä, joten vastausprosentiksi muodostui 29.

Maaseututyypittäisessä ja maakunnittaisessa tarkastelussa kylätoiminnan aktiivisuutta ja monipuolisuutta on mitattu muutujilla, joita ovat muun muassa kyläsuunnitelmien ja kehittämishankkeiden toteutus, tapahtumien ja muun toiminnan järjestäminen, aloitteiden laatiminen, verkkosivujen yllä-

läpito ja tiedottaminen sekä yhteistyö kunnan ja muiden sidosryhmien kesken.

Tuloksista ilmenee, että kylätoiminta on aktiivisinta ja monipuolisinta ydinmaaseudulla. Kaupungin läheisellä maaseudulla kylätoiminta on myös suhteellisen aktiivista, mutta poikkeaa jonkin verran sisällöltään ydinmaaseudun kylätoiminnasta. Ydinmaaseudulla toiminnassa korostuvat perinteiset kylätoiminnan muodot, kun taas kaupungin läheisellä maaseudulla muun muassa liikenne-, kaavoitus- ja muut infrastruktuuriasiat ovat suuremmissa roolissa. Harvaan asutulla maaseudulla kylätoiminta on juuri harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien vuoksi vähäisintä.

Maakunnittain tarkasteltuna kaikkein aktiivisinta ja monipuolisinta kylätoiminta on Pohjanmaalla, Kainuussa ja Satakunnassa.

sa. Tyypillistä Pohjanmaalla harjoitettavalle kylätoiminnalle on esimerkiksi yhteisten toimitilojen rakentaminen ja kunnostaminen sekä tavaroiden ja tilojen vuokraustoiminta. Pohjalaiset kylätoimijat verkostoituvat pitämällä aktiivisesti yhteyttä kuntaan ja toimintaryhmiin sekä laativat innokkaasti aloitteita maakunnallisille viranomaisille.

Etelä-Savon kylätoiminta sijoittuu aktiivisuudessa hieman valtakunnallisen keskiarvon alapuolelle. Etelä-Savossa houkutelaaan muita innokkaammin uusia asukkaita kyliin. Myös liikuntapaikkoja suunnitellaan ja kunnostetaan muuta maata useimmin. Etelä-Savon kylätoimijat ovat myös suhteellisen aktiivisesti mukana kansainvälisessä toiminnassa.

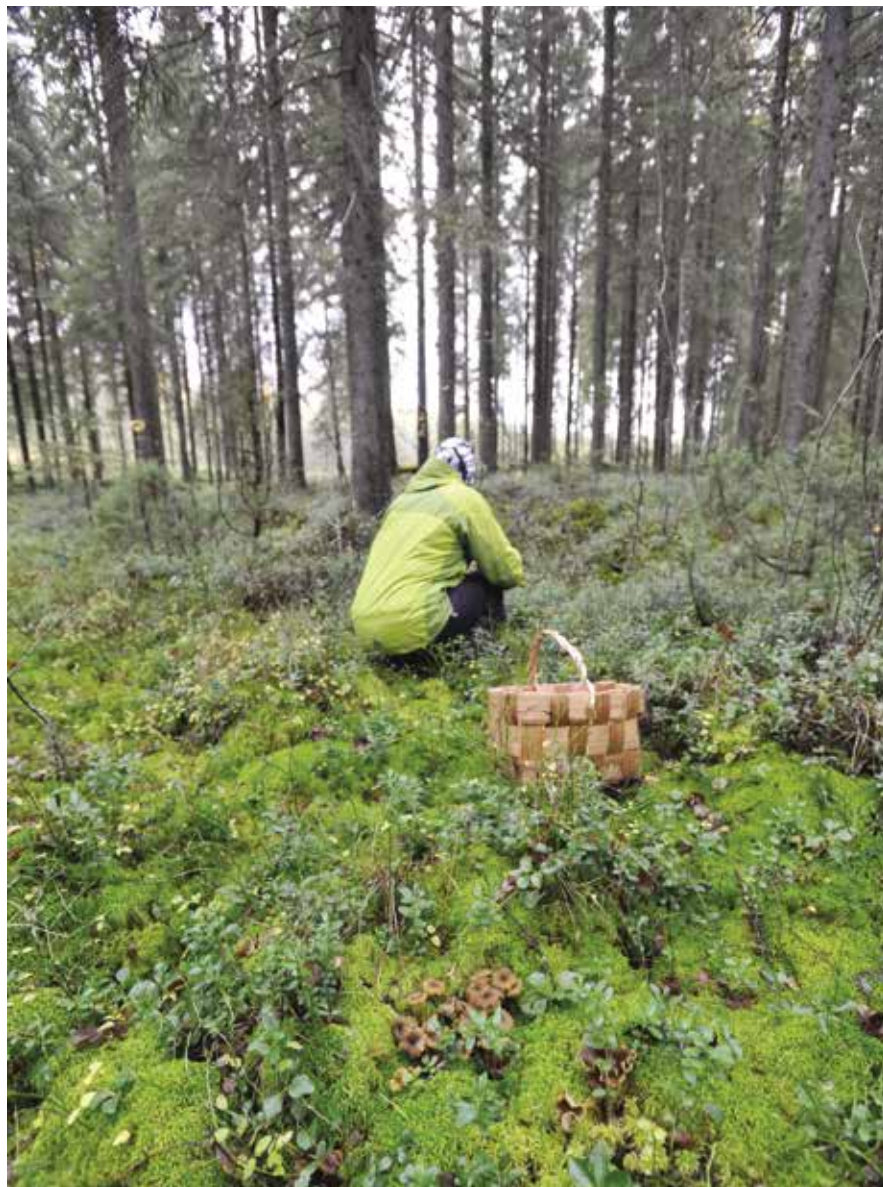

Maakunnittain tarkasteltuna kaikkein aktiivisinta ja monipuolisinta kylätoiminta on Pohjanmaalla, Kainuussa ja Satakunnassa.

Teksti Pasi Komulainen | Kuva Antero Teittinen

Psykologista omistajuutta on hankala hallita

Omistajuuteen liittyy laillisen ulottuvuuden lisäksi myös tunneperäisempi eli psykologinen ulottuvuus. Psykologisella omistajuudella tarkoitetaan niitä tunteita, asenteita sekä sosiaalisesti muodostuvia merkityksiä, joiden kautta syntyy omistamisen kokemus. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutissa on tutkittu psykologista omistajuutta luonnonvarojen omistamisen kannalta. Mitä on saatu selville ja mitä hyötyä käsitteen avaamisesta on ollut, lehden toimittaja selvitti asiaa.

Suomessa vallitsevat laajat jokamiehenoikeudet antavat ihmiselle oikeuden mennä toisen maille noukkimaan marjoja tai retkeilemään. Maanomistajalle voi tällaisissa tilanteissa muodostua tunne, että hänen omistajuuttaan ei kunnioiteta ja häntä loukataan.

Psykologisen omistajuuden käsite on tuttu organisaatiotutkimuksessa, jossa pyritään muun muassa selvittämään, kuinka paljon työntekijän omistajuuden kokemus yrityksen eteen. Luonnonvarojen omistamisen suhteen psykologista puolta on astetta vaikeampi hallita, sillä niin sanottuja muuttajatekijöitä löytyy kuin sieniiä sateella. Esimerkiksi Suomessa vallitsevat laajat jokamiehenoikeudet antavat ihmiselle oikeuden mennä toisen maille noukkimaan marjoja tai retkeilemään. Maanomistajalle voi tällaisissa tilanteissa muodostua tunne, että hänen omistajuuttaan ei kunnioiteta ja häntä loukataan.

- Monelle juuri kokemus omistajuuden kunnioittamisesta on tärkeämpää kuin mahdollinen rahallinen korvaus, jonka laillinen omistaja voi saada, kun hänen mailleen aiheutetaan vahinkoa. Päätäntävallan menettäminen näyttää olevan iso juttu, sanovat tutkijat KTT Merja Lähdesmäki ja MMM Anne Matilainen Ruralia-instituutista.

Lähdesmäki ja Matilainen ovat tutkineet useamman vuoden ajan psykologista omistajuutta tai omistajuuden tunnetta – kuten he haluavat tämän ilmaista. Kaksikko haluaa ymmärtää, miten koettu omistajuus vaikuttaa luonnonvarojen käyttöön liittyvien konfliktitilanteiden syntyyn ja ratkaisumahdollisuuksiin. Usean raportin ja muutaman tieteellisen artikkelin jälkeenkin yksiselitteistä vastausta ei ole. Aiheesta puhuminen ei ole helppoa ”omistajille”.

- Tämä ei ole tutkimusmetodologisesti helpoimmasta päästä, kun omistajuuden tunteista ei oikein pysty kysymään suoraan. Tässä on saanut miettiä lähestymistapoja useaan otteeseen, tutkijat sanovat.

Konfliktit syyt muualla kuin aluksi väitetään

Kaksikko on huomannut, että todelliset syyt omistajuuden tunteesta kumpuavalle konfliktille ovat usein piilossa yleisimpien vastaväitteiden takana: Esimerkiksi kaupallisen marjanpoiminnan kohdalla aineellisen hyödyn menettämistä ei koeta lopulta niin suurena rasitteena kuin oman omistajuuden tunteen yli kävelyä.

”Monelle kokemus omistajuuden kunnioittamisesta on tärkeämpää kuin mahdollinen rahallinen korvaus.”

- Ymmärrämme konfliktien taustoja ehkä nyt paremmin. Tavoitteena on, että muutkin hyötyisivät tutkimuksistamme ja innostus selvittää psykologista omistajuutta leviäisi laajemmin luonnonvarojen käytön suhteen.

Lähdesmäki ja Matilainen ovatkin hyödyntäneet monitieteisyyden näkökulmaa tutkiessaan tunneperäisen omistajuuden kenttää. Kaksikko on huomannut, että nyt on oikea aika puhua aihepiiristä. Yhteiskunnassa on herännyt tarve tämäntyyppiselle keskustelulle, joka puolestaan ruokkii jatkossa sitä, että asiaa ymmärretään paremmin.

- Pyrimme myös luomaan uuden työkalun potentiaalisten konfliktien löytämiseen ja siihen, miten niitä voitaisiin ennaltaehkäistä. Poikkitieteellinen lähestymistapamme on otettu hyvin vastaan, tutkijat toteavat.

Matilainen & Lähdesmäki. 2014. Nature-based tourism in private forests: Stakeholder management balancing the interests of entrepreneurs and forest owners? Journal of Rural Studies Vol. 35.

Lähdesmäki & Matilainen. 2014. Born to be a forest owner? An empirical study of the aspects of psychological ownership in the context of inherited forests in Finland. Scandinavian Journal of Forest Research Vol. 29 Issue 2.

Anne Matilainen and Merja Lähdesmäki Nature-based entrepreneurship in private forests - The preconditions for the sustainable co-operation between private forest owners and entrepreneurs. Ruralia Institute, Reports 48. 73 p. 2009.

Teksti Pasi Komulainen & Mari Pohja-Mykrä

Metsästäjien vaikutusmahdollisuudet lisäävät psykologisen omistajuuden tunnetta

Suomessa moni kokee psykologista omistajuutta myös suurpetoihin, esimerkiksi metsästäjät karhua kohtaan. Psykologisen omistajuuden tunnetta ovat vahvistaneet metsästäjille annetut vaikutusmahdollisuudet karhukannan hoitoon, metsästäjien karhutietous sekä metsästäjien panostus karhukannan seuraamiseen ja hallintaan.

Tutkijan mukaan psykologinen omistajuus karhua kohtaan on johtanut alueelliseen vastuunkantoon karhukannasta.

- Karhun alueellinen ja paikallinen omistajuus näkyy tilanteessa, jossa vakiintuneen kannan alueella ei ole haluttu käyttää kaikkia tarjolla olevia kannanhoidollisia poikkeuslupia. Lisäksi karhun salakaatoepäilyjä ilmoitetaan poliisille enemmän kuin muiden suurpetojen, kertoo tutkija Mari Pohja-Mykrä Ruralia-instituutista.

Metsästäjät ja suojelijat kokevat psykologista omistajuutta myös susia kohtaan. Metsästäjät ovat rakentaneet omistajuutta vuosisatoja ja heillä on ollut siihen vahva yhteisön tuki. Viime vuosikymmeninä julkishallinnollinen tuki on siirtynyt suojelijoiden omistajuuden taakse ja suojelijoille on annettu oikeuksia osallistua susia koskevaan päätöksentekoon. Tämä kehitys on omalta osaltaan konfliktoinut suden kannanhoitoa.

- Mikäli metsästäjien psykologista omistajuutta susiin voidaan julkishallinnon keinoin tukea ja vahvistaa sekä rakentaa susista kannustinjärjestelmien avulla koko paikallisyhteisön yhteinen resurssi, on mahdollista vahvistaa myös paikallista yhteisöllistä vastuuta suurpetoja kohtaan. Tällöin muut yhteisön jäsenet tukevat metsästäjien vahvaa roolia yhteisössä ja koko yhteisö voi seistä niin paikallisen kuin kansallisenkin kannanhoidon tavoitteiden takana, Pohja-Mykrä selvittää.

Tutkijan mukaan psykologisen omistajuuden vahvistuminen voimistaneekin myös vastuuta omistettavaa kohdetta eli suurpetoja kohtaan. Kehityskulku on huomattu esimerkiksi hirven, maakotkan ja karhun osalta. Kyseisten eläinlajien salakaadot ovat vähentyneet tasolle, jolla ei ole merkittävää vaikutusta kannankehitykseen.

- Mikäli paikallisyhteisö kokee vastuuta suurpedoista, niin se todennäköisesti tukee laillisia keinoja verottaa suurpetokantoja ja ottaa tukensa pois keinoilta, jotka pahimmillaan verottavat yhteisön yhteistä resurssia, Pohja-Mykrä muotoilee.

Mari Pohja-Mykrä ja Sami Kurki: Kansallisen suurpetopolitiikan kehittämisarviointi. Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti. Raportteja 114. 91 s. 2014.

”Psykologisen omistajuuden vahvistuminen voimistaneekin myös vastuuta omistettavaa kohdetta eli suurpetoja kohtaan.”

Ruralia-instituutti yhdistyy maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan

Seinäjoella ja Mikkelissä toimiva Ruralia-instituutti yhdistyy osaksi Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellistä tiedekuntaa. Yhdistymisestä päätti yliopiston hallitus 15. lokakuuta.

Yhdistymisen taustalla on yliopiston rakenteellinen kehittäminen. Yliopiston rehtorin aloitteesta Ruralia-instituutti ja maatalous-metsätieteellinen tiedekunta käynnistivät loppusyksystä 2013 selvityksen, jonka tavoitteena oli tunnistaa nykyistä syvemmän toiminnallisen yhteistyön mahdollisuuksia.

- Ruraliasta tulee vuoden 2015 alusta tiedekunnan alainen erillislaitos. Kyseessä on alkuvaiheessa hallinnollinen yhdistyminen.

Olenaisia henkilöstövaikutuksia ei odoteta tulevan, maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan dekaani **Marketta Sipi** kertoo.

Ruralia-instituutti jatkaa kuten se on toiminut tähänkin asti. Tiedekunnan kanssa yhteisiä hankkeita on jo nyt käynnissä useita ja ne luovat hyvän pohjan yhteistyön kehittämiseksi.

Yhdistymisen jälkeen tiedekunnan tutkimus kattaa koko ketjun perustutkimuksesta soveltavaan tutkimukseen ja tutkimustiedon hyödyntämiseen.

- Ruralia puolestaan pystyy syventämään ja laajentamaan toimintansa tiedepohjaa. Toiminnallinen yhteistyö tiivistyy tulevana vuosina molempia hyödyttävällä tavalla, dekaani Sipi sanoo.

Yhdistymisen tavoitteena on panostaa monitieteisiin kansainvälisiin ja kansallisiin

tutkimushankkeisiin sekä syventää tutkimusyhteistyötä ja hyödyntää kummankin yksikön erityisosaamista ja verkostoja.

- Ruralia-instituutti on monitieteinen maaseudun kehittämiseen erikoistunut yksikkö. Hallinnollinen yhdistyminen vahvistaa yhteyttä maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa tehtävään tutkimukseen, mutta ei heikennä Ruralian kumppanuutta myöskään muihin tärkeisiin tiedekuntiin ja yliopiston yksiköihin. Jatkossakin Ruralialla on johtokunta, jossa on edustus yliopiston eri tiedekunnista sekä tärkeistä yhteistyötahoista, Ruralia-instituutin johtaja **Sami Kurki** summaa.

Myös opetusyhteistyötä perus- ja jatkokoulutuksessa tiivistetään. Täydennyskoulutuksessa ja koulutusviennissä panostetaan aloihin, joilla on kysyntää.

Kurssilaiset vierailulla OP-Pohjolassa. Ruralia-instituutin tutkimusjohtaja Hagen Henry 5. vasemmalta.

Osuuskuntalakia Helsinki Summer Schoolissa

Teksti ja kuva **Pekka Hytinkoski**

Helsinki Summer School tarjoaa Helsingin yliopiston, Hanken Svenska Handelshögskolanin ja Aalto-yliopiston erikoisosaamista kansainvälisille yliopistojen perusopiskelijoille, tohtoriopiskelijoille tai jo työ- ja yritys-elämässä toimiville ammattilaisille. Helsingin yliopiston Summer School on merkittävä kansainvälinen koulutustapahtuma, jonka kurssien opetuksesta vastaavat Helsingin yliopiston eri alojen asiantuntijat. Mukana olevat kurssit valitaan tapahtumaan erityisesti sisällöllisiä näkökulmia, mutta samalla myös laadukasta opetusta korostaen. Elokuussa 2014 Helsinki Summer Schoolin 16 kurssilla opiskeli noin 400 kansainvälistä opiskelijaa.

Yksi kesän 2014 kursseista oli Ruralia-instituutin voimin ja ja Co-op Network Studies-verkoston kautta toteutettu Co-operative Enterprise Law -kurssi, johon osallistui 12 opiskelijaa kymmenestä eri maasta. Kaukaisimmat osallistujat lähes kolme viikkoa

kestäneelle kurssille tulivat Brasiliasta ja Kolumbiasta.

Co-operative Enterprise Law -kurssin opettajina toimivat dosentti, oikeustieteen tohtori **Hagen Henry**, kauppatieteiden tohtori **Eliisa Troberg** ja verkko-opetuskoordinaattori, kasvatustieteiden maisteri **Pekka Hytinkoski**. Opetus toteutettiin luokkahuoneopetuksen ja yritysvierailujen yhdistelmänä. Kurssin osanottajat vierailivat Pellervoseurassa, OP-Pohjolassa, LähiTapiolassa ja Valiolla. Nämä hyvin tunnetut ja menestyneet suomalaiset osuustoimintayritykset loivatkin kurssin sisällöille mielenkiintoista pohjaa ja perspektiiviä.

Kansainvälinen teema

Kurssin sisältötavoitteena oli tutustuttaa opiskelijat osuustoiminnan perusteisiin ja kansainvälisen osuuskuntalain taustoihin sekä eri maiden nykytilanteisiin ja niiden

tulevaisuuden trendeihin. Opetus laajentui suomalaisesta osuustoimintalain kehyksestä opiskelijoiden kotimaihin ja sieltä globaaliin näkökulmaan.

Kurssilaisia kiinnosti myös Co-op Network Studies -yliopistoverkoston yhteistoiminnallinen opetusmalli kahdeksan suomalaisen yliopiston voimin. Opetusta tuottaa, koordinoi ja kehittää Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti.

Kurssin teeman laajuus ja opiskelijoiden monipuoliset taustat tarjosivat opiskelijaryhmälle sekä haasteen että harvinaisen mahdollisuuden oppia. Opettajat toivovat, että nyt ensi kertaa toteutettu kurssi on osa myös ensi vuoden Summer Schoolin opetustarjontaa. Lista vuoden 2015 Helsinki Summer Schoolin kursseista julkaistaan tammikuussa 2015.

Lisätietoja: <http://www.helsinkisummerschool.fi/home/>

Visiting Scholar

Leticia Galluzzi Bizzo
from Federal University
of Rio de Janeiro, Brazil.
Bizzo was in Ruralia
Institute in August 2014.

I took up residence in the Seinäjoki branch of the Ruralia Institute as a visiting scholar in August 2014, attracted by the relevant role of the Institute in the field of rural history and sociology. I performed an historiographic study about the protagonism of international organizations in the global rural agenda of the 1930s-1940s, in view of war concerns,

economic uneasiness and public health preoccupations: the rural was proposed as the granary of the world, source of health, place of social change and modernization; but also as impaired by malnutrition, disease, poverty, and low productivity.

International organizations then created 'quasi-legislative' rules assigning new roles

to nation-States as regards rural health, economics and welfare, which contributed to define social reality and influence mechanisms of governance. These 'soft-laws' became organizing poles for changes in food and health mentality concerning the relationships between State and society and their worldwide circulation favored a cultural shift towards fu-

Colin Johnson from Indiana University, Department of Gender Studies, United States. Johnson was in Ruralia Institute in June 2014. Here are his thoughts about lesbian and gay life in Finnish Society.

I've been learning so much here at the Ruralia Institute – about the state of rural life in Finland, but also about Finnish society and culture generally. To an American, of course, it's the difference between the extreme north of most Scandinavian countries and the more densely populated south that seems most significant, mostly just because the United States' polar territory (in Alaska) is so cut off from the rest of the country, whereas in Finland one can easily take a train there. But as I've learned, there are also significant regional

differences between the east and the west in Finland, which is fascinating, especially given what a centrally important point of social and political reference Russia is in western Finland. For someone like me, who studies lesbian and gay life, that dynamic is very interesting, particularly in light of Russia's recent crackdown on LGBT (=lesbian, gay, bisexual and transgender) organizing.

The LGBT rights situation in Finland is obviously particular in some ways, but I have to say that the basic dynamics of doing this kind

research in Finland are surprisingly familiar to me. For example, when I first started doing research on LGBT life in rural areas and small towns in the United States, the first thing most people would say "there is no lesbian and gay here; that's a city thing." Inevitably, they would then go on to tell me about the experiences of a close friend who was lesbian or gay and lived in a small town, or perhaps a family member, and cite that supposedly exceptional case as their reason for believing that LGBT life was generally an urban phenomenon. I've

ture rural rights and tasks, and new traditions in rural science. Thus, a turning point in the history of the ideas politicizing the rural world took place. This research benefited from the innovative environment of the Ruralia Institute, through live exchange of ideas, and suggested readings. Resources from the University of Helsinki's Library were also profitable. The final results were presented in a Seminar at the Institute, and in a conference on the history of the FAO at the Swiss Institute for European Global Studies.

An ongoing paper will be submitted to a journal on agricultural history. The open-minded, transdisciplinary and warm environment I've experienced in the Institute, which is located in the heart of the inspirational and beautiful Seinäjoki Science Park, opened my horizons to new scientific perspectives, and will reflect in my performance as a professor of the Federal University of Rio de Janeiro, Brazil. The Ruralia Institute Program of Scholarships inspires scientists not only to advance their academic skills, but also to keep alive values like citizenship, social responsibility, and betterment of the rural world.

already had a couple of very similar interactions here: instances where people have said something like "I can't really think of anything that would qualify as lesbian and gay life in Mikkeli, but you could ask my lesbian friends."

I am getting a much better sense that I had before of the particular social and historical circumstances that have made both gender and sexuality equalitarianism and rural development explicit priorities in Finland. Some of that clearly has to do with Finland's relation to the rest of the EU. But I also think it has to do with how tightly knit together rural and urban life seem to be in Finland. For example, Mikkeli is a small town by a lot of measures. But it's also connected to Helsinki by convenient and relatively inexpensive rail service that runs back and forth multiple times a day, as are many moderately sized municipalities. All of which simply reminds me of how significant physical space actually is, even today, in an era when pervasive digital connectivity has supposedly diminished the importance of distance and proximity.

Ruralia Visiting Scholar Programme offers an opportunity

Text **Aapo Jumppanen** | Pictures **Pasi Komulainen**

Ruralia Visiting Scholar Programme had its fourth call on spring 2014. The Programme offers an opportunity for experienced scholars in the field of multidisciplinary rural research to visit Ruralia Institute for a period of one to three months, supported with a monthly grant of 2300 euro. This year's call was especially aimed at the researchers of sustainable food systems, but applications from other fields of rural research were also welcome. By the end of the call we had ten applicants of whom five were pointed scholarships of 1–2 months in either Ruralia Institute's Seinäjoki or Mikkeli unit.

The selection criteria for Ruralia Visiting Scholars have remained more or less the same over the years. As in any other academic selection process publications and other research activities play an important part. Nevertheless, the scientific quality and feasibility of the research plan are even more important. Special attention is paid to the correspondence of the research plan for the research profile of the Institute. If this connection is present in the application, it is more likely that the Scholarship period leads to mutual learning and concrete research activity such as writing journal articles together. Taking a careful look of the research activities of Ruralia Institute give the applicant useful hints for creating successful application. It is also possible to connect some of our researchers beforehand and find out if mutual research interests exist.

The next call of Ruralia Visiting Scholars will be opened on March 2015. The possible theme of the call will be announced later. More information about Ruralia Visiting Scholars Programme can be found in the homepage of the Ruralia Institute: www.helsinki.fi/ruralia/index_eng.htm

For more information contact:
Aapo Jumppanen
[aapo.jumppanen\(at\)helsinki.fi](mailto:aapo.jumppanen(at)helsinki.fi)
+358 50 415 1152

Luonnontuotealan yrityksille elintarvikkeiden markkinoille tuontia säätelevä uuselin-tarvikeasetus ja markkinointia rajoittava väittämälaitaus aiheuttavat huomattavasti työtä. Alan pk-yritykset ovat melko turhautuneita siihen, että joutuvat käyttämään rutkasti aikaa asetuksia koskevan tiedon hankintaan ja valvonnan ennakkoimiseen.

Alan yritystoimintaa voitaisiin edistää muun muassa selkeyttämällä kaikkien yhteistä käsitystä siitä, mitkä kasvit eivät ole uuselin-tarvikkeita.

Säädösten sekamelska jarruttaa luonnontuotealan yrittäjien innovaatioita elintarvikkeissa

Esimerkiksi markkinoinnissa yrityksillä on vaikeuksia löytää tietoa siitä, ovatko heidän pakkausmerkintänsä lainsäädännön vaatimusten mukaisia: viranomaiset eivät anna ennakotietoa pakkausmerkintöjen oikeellisuudesta tai siitä, ovatko myynninedistämisessä käytetyt väittämät hyväksyttyjä. Väärin tehdyt merkinnät johtavat tuotteen takaisin-vetoon markkinoilta, mikä on mikroyrityksille merkittävä riski ja kustannus. Yritykset haluaisivat tehdä pakkausmerkinnät oikein, mutta kokevat, ettei saatavilla oleva tieto tee asiaa helpoksi. Lisäksi EU-tasoinen ohjeistus siitä, mitä tuotteen vaikutuksista saa esittää,

koetaan markkinointia rajoittavaksi. Yritysten pyrkimys erottua massasta on vaikeaa, jos markkinointiviestinnän sanoma pitää valita yhteisestä listasta eikä tuotetta saa brändätä tarinoittamisella tai innovatiivisilla tuotenimillä.

Näitä seikkoja on selvitetty Ruralia-instituutin Erika-hankkeessa, jossa kartoitettiin luonnontuotealan yrittäjien toimintaympäristön haasteita. Yrittäjät pitivät valvontaa ylipäättään hyvänä asiana, mutta kokivat viestintää, pakkausmerkintöjä ja uuselin-tarvikeasetusta koskevan säätelyn menneen pisteeseen, missä se vaikuttaa haitallisesti

**Uuselin-tarvikkeet ovat elin-tarvikkeita, joille ei pystyt-
tä kirjallisesti osoittamaan
merkittävää käyttöhistoriaa
ennen vuotta 1997. Uuselin-
tarvikkeille tulee hakea toi-
mijakohtainen markkinoin-
tilupa ennen myyntiä.**

kotimaisten tuotteiden kilpailukykyyn ja yritysten mahdollisuuksiin laajentaa liiketoimintaa. Yritykset eivät olleet aivan varmoja, mitä luonnon raaka-aineita he voisivat laillisesti käyttää ja millaista byrokratiaa kukin uusi avaus (esimerkiksi tarjonnan laajentaminen ravintola-alalle) heille merkitsisi. Viranomaisilta ja kehittäjiltä toivottiin yhteistä tahtotilaa kehittää alaa eteen-päin eikä erilaisiin kieltoihin ja niiden valvontaan keskittymistä.

Yritysten kannalta jo yksistään ristiriitainen viranomaisviestintä on innovointitoiminnan merkittävä hidas-te. Esimerkiksi ne yrittäjät, jotka olivat Eviraan yhteydessä, kokivat saaneensa hyvää palvelua, mutta yhteydenot-to vaati yrittäjiltä epävirallista tietoa siitä, keneen he voivat virastossa ottaa yhteyttä. Eviran virallisen viestinnän mukaan he eivät ole toimijoita neuvova organisaatio.

Uuselin-tarvikeasetus edellyttää, että yksittäinen pienyrittäjä kokoaa laajamittaista todistusaineistoa kasvinosan käyttöhistoriasta. Tämä aiheuttaa yrityksille huomattavan byrokraattisen taakan, joka rajoittaa kasvavaa kysyntää nauttivan sektorin yritystoimintaa.

Uuselin-tarvikeasetuksen luomissa rajoissakin alan yritystoimintaa voitaisiin edistää selkeyttämällä kaikkien toimijoiden yhteistä käsitystä siitä, mitkä kasvit selkeästi eivät ole uuselin-tarvikkeita (elintarvikkeina tai ravintolisinä), mistä kasveista tarvitaan lisää tietoa ennen kuin uuselin-tarvikestatus pystytään virallistamaan ja mitkä kasvit joutuvat uuselin-tarvikeprosessiin. Vaikka viranomaiset korostavat, että suuri osa kasveista on hyväksytty pienimittakaa-vaiseen käyttöön tai ravintolisissä, ei tämä poista säädöksen luomaa haittaa alan yritystoiminnalle. Jos Suomesta halutaan korkean jalostusasteen, innovatiivisia tuotteita valmistama maa, joka turvaa tuotesuunnittelussaan kotimaisiin, puhtaisiin raaka-aineisiin ja pystyy markkinoimaan näitä raaka-aineita pohjoisella puhtaudella, ei toiminnan rajoittaminen pienimit-takaavaiseen käyttöön palvele taloutta, elinkeinoja eikä asiakkaita.

Raportti luonnontuotealan yrittäjien toimintaympäristön haasteista valmis-tuu loppuvuonna 2014 ja on maksutta ladattavissa Ruralian internet-sivuilla. Lisätietoja antaa projektipäällikkö Susanna Keskinarkaus, susanna.kes-kinarkaus@helsinki.fi

Teksti ja kuva Pasi Komulainen

Tiede, yrityselämä ja kuluttajat kohtaavat ruokaverstaalla

Yrittäjät, tutkijat ja kuluttajat mutustele-
vät hapanleipää luokkahuoneessa ja kirjaavat makuelämyksiään ylös. Mitä ihmettä on me-nossa? Turun yliopisto, Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti ja Seinäjoen ammattikor-keakoulu ovat kehittäneet uuden konseptin, jonka toivotaan tuovan uutta potkua elin-tarvikealan innovaatioihin. Priimusmootorina on jälleen elintarvikekehityksen tutkimus-professori **Anu Hopia**, joka on pitänyt vas-taavantuoppisia molekyyli-gastronomiklubeja muun muassa Turussa ja Helsingissä.

- Teemme tätä yritysten kanssa yhteistyös-sä. Pyrimme löytämään heidän tarpeisiinsa sopivan työkalun, Hopia kertoo.

Käytännön maistelutuokion lisäksi Hopia kertoo aina kuhunkin tapahtumaan valitusta aiheesta teoriaa. Lokakuun Ruokaverstaassa sai kuulla monipuolisen selkeän esityksen glu-teenittomasta hapanleivästä.

Syksyn 2014 aikana järjestettiin yhteensä kolme Ruokaversta-tapahtumaa Seinäjoella, ja jokaiselle kerralle oli oma yritysintänsä: Etelä-Pohjanmaan keittiömestarit, Pirjon Pakari Oy sekä Finnamyl Oy. Käytännön järjestelyistä vastasivat Hopia ja **Laila Ma-**

tikainen ammattikorkeakoulusta. Ruralia-instituutista vanhempi tutkija **Pasi Koski** on ollut mukanaideoimassa tapahtumaa Seinäjoelle yhdessä ammattikorkeakoulun tutkimuspäällikkö **Seliina Päällysahon** kanssa.

- Ruokaverstas on vaikuttanut todella hyödylliseltä niin yrittäjien, tutkijoiden kuin kuluttajienkin kannalta. Jokaisessa tapaa-misessa on saatu uusia hyviä ideoita, ja nyt tavoitteena onkin jatkaa tätä konseptia niin valtakunnallisesti kuin Seinäjoellakin, Koski kertoo.

Lokakuun Ruokaverstaassa osallistujia pyydettiin laittamaan kolme hapanleipää järjestykseen neljän ominaisuuden suhteen. Tilaisuutta varten oli valmistettu neljä eri versiota gluteenittomasta tummasta reikä-leivästä. Kolme näistä oli hapanleipää ja yksi hapattamaton verrokkileipä. Osallistujien makuaivoituksia voit lukea osoitteesta <http://molekyyli-gastronomia.fi/ruokaversta-sei-najoella/gluteeniton-hapanleipa/>

Lisää Ruokaverstaasta osoitteesta <http://molekyyli-gastronomia.fi/ruokaversta-sei-najoella/>

Professori Anu Hopia (vas.) ja projekti-insinööri Laila Matikainen vetävät Ruokaversta-tapahtumia Seinäjoella. Gluteenitonta maistiaisleipää hakemassa koulutusohjelmapäällikkö Jarmo Alarinta Seinäjoen ammattikorkeakoulusta.

Teksti Pasi Komulainen ja Susanna Määttä | Kuva Merja Lähdesmäki

Altian Koskenkorvan tehtaan vaikutus Etelä-Pohjanmaan talouteen on noin 41 miljoonaa euroa ja työllisyyteen noin 230 työpaikkaa, kun kerroinvaikutukset huomioidaan. Toissavuonna Altian Koskenkorvan tehtaan vaikutus Etelä-Pohjanmaalla oli hieman suurempi, noin 260 työpaikkaa ja talouteen noin 47 miljoonaa euroa. Luvut ilmenevät Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin toteuttamasta tuoreesta selvityksestä.

Altian Koskenkorvan tehtaalla huomattavat talous- ja työllisyysvaikutukset

Altian Koskenkorvan tehtaan mahdollinen sulkeminen vuonna 2015 tehtaan myymisen seurauksena tietäisi 386 työpaikan menetystä vuoteen 2020 mennessä, kun kerroinvaikutuksetkin otetaan huomioon. Etelä-Pohjanmaan talous kärsisi tehtaan sulkemisesta yli 50 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa yhtä prosenttiyksikköä maakunnan bruttokansantuotteesta.

- Altian Koskenkorvan tehtaan sulkeminen tarkoittaisi negatiivisia työllisyysvaikutuksia muillakin toimialoilla kuin vain juomien valmistuksessa. Kaikki toimialat kärsisivät jonkin verran muun muassa tulotason laskun takia, professori **Hannu Törmä** ja tutkija **Susanna Määttä** Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista toteavat.

Vaikutukset kolminkertaistuisivat 50 miljoonan investoinnilla

Tehtaan vaikutukset Etelä-Pohjanmaan talouteen ja työllisyyteen voisivat kolminkertais-

tua, jos tehtaaseen investoitaisiin 50 miljoonaa euroa. Investoinnin myötä Koskenkorvan tehtaan vaikutus Etelä-Pohjanmaan talouteen nousisi lähes 150 miljoonaan euroon vuoden 2020 loppuun mennessä. Vastaavasti työllisyysvaikutus nousisi noin 760 työpaikkaan samalla aikajaksolla.

Tehtaan myyminen eiväلتtämättä olisi negatiivinen asia maakunnalle. Investoiva ostaja voisi tuoda maakuntaan yli 500 uutta työpaikkaa. Omistajan sinisilmäisyyteen ei kuitenkaan ole Ilmajoen kunnan mukaan varaa nykyisiä työllisyys- ja aluetaloudellisia vaikutuksia tarkasteltaessa.

- Valtio-omistajan tulee olla sataprosenttisen varma mahdollisen ostajan sopivuudesta. Koskenkorvan yksikön päätyminen vain Al-

tian tuotemerkeistä kiinnostuneelle ja kilpailevaa etanolikapasiteettia pois markkinoilta ostavalle kauppakumppanille olisi ankara isku koko Etelä-Pohjanmaan aluetaloudelle.

Erityisesti maakunnan elintarvikeklusteri joutuisi miettimään vilja- ja rehuvirrat täysin uusiksi, toteaa Ilmajoen kunnan yritysasiames Rami Mattila.

Ruralia-instituutin selvityksessä tarkasteltiin myös vaikutuksia tilanteessa, jossa toiminta jatkuisi nykytasolla - liikevaihto kasvaa vuosittain 2 prosenttia - vuoteen 2020 saakka. Selvitystä rahoittivat Etelä-Pohjanmaan liitto, Ilmajoen kunta, Suomen Elintarviketöyläisten Liitto ry ja MTK Etelä-Pohjanmaa.

”Tehtaan sulkeminen tarkoittaisi negatiivisia työllisyysvaikutuksia muillakin toimialoilla kuin juomien valmistuksessa.”

Luomupäivät komiasti Seinäjoella marraskuussa

Valtakunnalliset Luomupäivät järjestetään Seinäjoella 25.–26.11.2014 teemalla ”Komiasti luomua”. Tapahtuman pääpuhuja on luomun kattojärjestö IFOAM EU-ryhmän puheenjohtaja **Marco Schlüter**. Hän ottaa kantaa Euroopan komission uuteen luomusasetukseen. Ohjelmassa on lisäksi esityksiä niin paikallisilta tuottajilta kuin valtakun-

nallisilta yrityksiltä sekä työpajoja ja vierailuja tiloille ja yrityksiin. Luomupäivillä puhutaan muun muassa luomusiementen saatavuudesta, luomurehusta ja luomulihas- ta sekä vaihtoehtoisista luomuruokaketjun malleista.

Luomupäivät on tarkoitettu luomusta kiinnostuneille tuottajille, neuvojille, tutki-

joille, etujärjestöille ja alan kehittämisen parissa työskenteleville. Tapahtumapaikkana on Teknologia- ja innovaatiokeskus Frami. Tutustu Luomupäivien ohjelmaan: www.luomu.fi/luomupaivat.

Tapahtuman järjestävät Luomuliitto ja Luomuinsituutti yhteistyössä ProAgria Etelä-Pohjanmaan ja Ekviljelijät ry:n kanssa.

Rural Studies

Opetusohjelma muuttuu opintotarjottimeksi

Monitieteisten maaseutuopintojen Rural Studies -yliopistoverkoston toimintakonsepti muuttuu vuoden 2015 alussa. Verkostomainen rakenne, Rural Studies -brändi sekä yhteiset verkkosivut säilyvät. Verkoston yhteisiä koordinaatiotoimintoja karsitaan luopumalla muun muassa yhteisestä opintohallinnosta.

Toimintamalli sopeutetaan Rural Studies -verkoston rahoituksen vähentämiseen. Yhteinen opetusohjelma korvataan opintotarjottimella, johon koetaan maaseutualan yliopisto-opetus. Vastuu maaseutuopintojen tuottamisesta ja resurssoinnista on uudessa mallissa jokaisella yliopistolla itsellään. Tavoitteena on, että nykyiset Rural Studies -opinnot integroitaisiin osaksi laitoksien opetusta.

Rural Studies on tällä hetkellä kuuden suomalaisen yliopiston (Helsingin, Itä-

Suomen, Oulun, Turun ja Vaasan yliopistot sekä Åbo Akademi) muodostama verkosto, jonka koordinoinnista on vastannut Ruralia-instituutti. Vuodesta 2002 alkaen on rakennettu kontaktiverkostoa, jonka kautta opiskelijoilla on ollut mahdollisuus luoda suhteita niin tutkijoihin kuin työelämään laajemmin. Verkko-opetustarjonta on kehittynyt laajaksi ja mahdollistanut monimuotoisen opiskelun. Kaikkiaan Rural Studies -verkostossa on opiskellut yli 300 opiskelijaa noin 70 eri oppiaineesta.

Verkosto siirtyy joustavan opinto-oikeuden (joo) hyödyntämiseen. Opiskelijoiden kannalta uusi järjestelmä on aiempaa työläämpää, mutta toisaalta joo-järjestelmä laajentaa maaseutualan opintotarjonnan kaikkien yliopistojen opiskelijoille Suomessa.

Vastuullinen ruokaketju – koulutusohjelma opettajille

Maatalous-, elintarvike- ja ravitsemisalan 2. asteen opettajille on tarjolla maksuton koulutusohjelma, jossa perehdytään ruokaketjun vastuullisuuteen eri näkökulmista. Ohjelmasta vastaa Helsingin yliopiston Koulutus- ja tutkimuskeskus Palmenia.

Ruralia-instituutti toteuttaa keväällä 2015 (viikot 11 ja 13) koulutusohjelmaan sisältyvän yrittäjyysmodulin. Osion tavoitteena on syventää opettajien tietoja ja taitoja yrittäjyydestä sekä tarjota lisävalmiuksia aihealueen innostavaan opettamiseen. Koulutus koostuu kolmesta osa-alueesta: taloudellinen vastuu, työhyvinvointi sekä maaseutuyrittäjyyden erityispiirteet ja toimintaympäristö.

Lisätietoja:
katja.perttu@helsinki.fi,
p. 050 538 9670,
<http://blogs.helsinki.fi/ruokaketju/>

LT-INNO -HANKKEESSA USEITA JULKAISUJA

Luonnontuotealan innovaatioverkosto ja toimialan uudet mahdollisuudet -hankkeessa (LT-INNO) on julkaistu viime aikoina useita raportteja kuten *Luonnontuotteet eri toimialoilla - Nykytila ja mahdollisuudet*, *Raaka-ainetuotanto luonnontuotealalla*, *Luonnontuotteiden kemialliset yhdisteet*, *Luonnontuotteet matkailualalla*, *Luonnontuotteet hyvinvointi- ja kosmetiikka-alalla sekä Luonnontuotealan kansainväliset trendit*.

Raportit löytyvät Ruralia-instituutin kotisivuilta osoitteesta www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/julkaisut.htm

LT-INNO -hanketta ovat olleet toteuttamassa koordinaattorina toimivan Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin lisäksi Foodwest Oy, Oulun ammattikorkeakoulu, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT, Lapin ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen yliopisto ja Teknologiakeskus KETEK Oy.

MUITA RURALIA-INSTITUUTIN TUOREIMPIA JULKAISUJA:

- Mari Pohja-Mykrä and Sami Kurki. Evaluation of the Finnish national policy on large carnivores. Reports 135.
- Anne Matilainen ja Merja Lähdesmäki (toim.). Metsänomistuksen tulevaisuus Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Raportteja 126.
- Sari Iivonen, Anu Koivisto, Minna Mikkola, Hanna-Maija Väisänen, Jussi Tuomisto, Pirjo Kivijärvi ja Tiina Mattila. Luomukasvituotannon kannattavuus ja tarjontaketjujen toimivuus Suomessa. Raportteja 125.
- Sulevi Riukulehto, Matti Mäkelä, Outi Orhanen ja Anni Lehtimäki. Pohjalaistalot – yhteistä kulttuuriperintöämme. Raportteja 124.

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

Lönnrotinkatu 7
50100 MIKKELI

Kampusranta 9 C
60320 SEINÄJOKI

www.helsinki.fi/ruralia
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Seuraa Ruralian blogia: blogs.helsinki.fi/hy-ruralia/
Julkaisut: www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/julkaisut.htm